

DE BEWONERS VAN BIRD STREET

De Lewis da Silva's

Luana Perreira da Silva
Ralph Lewis
Kaila Lewis da Silva, 15
Django Lewis da Silva, 10

De Wachowski's

Joyce Wachowski
Marc Wachowski
Ethan Wachowski, 14
Liam Wachowski, 10
Harper Wachowski, 7
Seepy (alpaca)
Sappy (alpaca)

Het McKinleylandgoed

Graham McKinley
Dorothy McKinley-Williamsburg

Juliette McKinley
Olivia Davis

Maurice McKinley

De Aikmanbungalow

Elizabeth Aikman
Harry Aikman

Het oude Nyholmhuis

Graham 'Gray Jr.' McKinley
Laura Vaccarelli
Aurora Evangeline McKinley, 6
Richard 'Ricky' Theodore McKinley, 1
Helmut (hazewindhond)
Schwarzwald (hazewindhond)

Voormalige bewoners

Arthur Nyholm
Linda Nyholm
Rover Nyholm

NOVEMBER

Eerder verschenen van Thomas Olde Heuvelt:

De Onvoorziene
PhantasAmnesia
Leerling Toveraar Vader & Zoon
Harten Sara
Om nooit te vergeten
HEX
Echo
Orakel
November

thomasoldeheuvelt

boekerij.nl
oldeheuvelt.nl

THOMAS
OLDE HEUVELT

NOVEMBER

Eerste druk 2022

Derde druk 2026

ISBN 978-90-492-0989-6

ISBN 978-94-023-2918-6 (e-book)

ISBN 978-90-528-6556-0 (audio)

NUR 330

Omslagontwerp: DPS design & Prepress Studio

Omslagbeeld: ArcAngel/Shutterstock

Zetwerk: Pier Post

© 2022 Thomas Olde Heuvelt, by arrangement with CookeMcDermid Agency inc. and Marianne Schönbach Literary Agency & Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Elke gelijkenis in dit fictiewerk met bestaande gebeurtenissen en/of personages berust op louter toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

In dit boek komt het onderwerp zelfdoding voor. Denk jij daar weleens aan? Je bent niet alleen. Neem in Nederland contact op met 113 Zelfmoordpreventie via 113.nl of bel 113 (lokaal tarief) of 0800-0113 (gratis). In Vlaanderen kan je terecht bij de Zelfmoordlijn op het nummer 1813 of via zelfmoord1813.be.

Voor Siep Hendriks, het helderste dwaallicht in het donker

DEEL I 2022

*"Your turn in the chair next time," said October.
"I know," said November. He was pale and thin-lipped. He helped October out of
the wooden chair. "I like your stories. Mine are always too dark."*

Neil Gaiman

RALPH

*De zieke vrouw. De Weldoeners van Bird Street.
There's No Place Like Home.*

3 NOVEMBER

De vrouw zag eruit alsof ze wilde sterven. Ze zag er ook uit alsof dat binnen afzienbare tijd vanzelf zou gebeuren, als ze haar vandaag niet zouden helpen. Toch was ze hier, in de handen van de burens van Bird Street, en droegen ze haar die namiddag de bossen in.

Ze heette Ann Olsen Dickinson en het belangrijkste, dacht Ralph Lewis, was dat ze eruitzag alsof ze er vrede mee had. Ralph en zijn buurvrouw Elizabeth Aikman hadden de afgelopen weken meerdere lange gesprekken met mevrouw Olsen Dickinson gevoerd, maar Ralph had genoeg ervaring om te weten dat je hun echte motivatie pas in hun ogen kon zien in het uur van de waarheid. Soms voelden ze zich een last voor hun familie. Vooral de ouderen en de chronisch zieken. Als Ralph ook maar iets anders in hun ogen zag dan zelfbeschikking blies hij de operatie af, last minute of niet. Dan was het ethisch niet te verantwoorden. Ralph Lewis was rechter bij de King County Superior Court in Seattle, maar om dat te zien hoefde je geen rechter te zijn. Daarvoor moest je mens zijn.

Bij Ann Olsen Dickinson was het glashelder: ze was er klaar voor. Dat bleek niet alleen uit de schade die haar verwoestende ziekte op haar lichaam had aangericht – de witte stoppels op haar kale schedel, de broodmagere klauwhanden, het verschrompelde, ingevallen gezicht dat bleek als een leeggelopen maan in haar wollen sjaal verzonken lag. Nee, terwijl ze haar in de stromende regen op haar draagkoets tussen de lariksen door tilden, verkeerde mevrouw Olsen Dickinson in een staat van ultieme gelukzaligheid.

Ze praatte honderduit. ‘Och, moet je nu toch kijken,’ zei ze, met een stem die kraste als die van een kraai. ‘Al die lichtjes. En die muziek! Hebben jullie dat allemaal voor mij gedaan?’

Elizabeth, die geen moment van haar zijde week, glimlachte onder

haar druipende regenkap. ‘Natuurlijk, Ann. Het moet perfect zijn. Voor minder doen we het niet.’

‘Het is prachtig.’ Er klonk een fluitend geluid toen ze inademde en ze kreeg een hoestbui. Elizabeth legde een hand op haar rug en toen het voorbij was, schonk ze dampende thee in de dop van haar thermosfles en gaf het aan de zieke vrouw. Deze nam het aan en bracht het langzaam naar haar mond. Het meeste kwam in haar sjaal terecht, maar haar gekloofde, ingezalfde lippen wisten tenminste iets ervan naar binnen te slurpen.

‘Je bent een schat,’ raspte ze toen ze weer bij stem was. ‘Jullie zijn allemaal weldoeners.’

Ralph voelde iets prikken op zijn schedel, waar de zenuwbanen samenbundelden en de eerste vibratie van ongemak door zijn lichaam zonden. Ja, het moest perfect zijn; in zoverre had Elizabeth niet gelogen. Ze wilden degenen die ze naar de bossen achter hun huis brachten een transcendente ervaring geven.

Dit deel van het Snoqualmie National Forest – het reservaat aan de rand van Lock Haven, Washington, dat met een hoog, overwoekerd gaashek was afgezet en eigendom was van de McKinleyclan – strekte zich mijlenver uit op de westhellingen van de Cascade Mountains. Er liep maar één pad naar binnen, dat de South Sunday Trail werd genoemd. Het begon op het landgoed van de McKinleys, achter een roestkleurige ijzeren poort in een stenen afscheidingsmuur, die het hele jaar hermetisch was afgesloten. De afgelopen week hadden Graham McKinley Jr. en zijn broer Maurice (‘Ugh, die eikels,’ zei Luana altijd over hen, iets waarover Ralph het volmondig met zijn vrouw eens was) vanaf de poort in het hek en het naastgelegen generatorhuisje stroomkabels van enorme haspels gerold, uit het zicht in het struikgewas. Krachtstroom, natuurlijk. Hun overbuurman Marc Wachowski had geholpen met de aankleding. Meer dan driehonderd ledlichtbakken waren op tactische posities links en rechts van het pad geplaatst, kalm oplichtend op het ritme van de meditatieve soundscapes uit evenzoveel speakers, alle in regenwerende behuizing. Ze hadden vanaf de poort systematisch dieper het bos in gewerkt in de richting van de rustplaats (de ‘executieplaats’ noemde Maurice McKinley die steevast; ‘Een van de redenen,’ zo zei Luana, ‘maar beslist niet de enige, van zijn eikelschap.’) Tot slot hadden ze de meer dan twaalfhonderd elektrische windlichten uit het depot in clusters aan takken opgehangen. Het resultaat was magisch: tot

de plek waar de South Sunday Trail doodliep was het een drie kilometer lange reis door roze, blauw en groen feeëriek licht, zinderend op de repetitieve klanken van de muziek. Als je je ogen toekneep kreeg je de indruk je door een tunnel te begeven vol dwaallichten.

Ralph merkte dat zoveel twinkellichtjes bij elkaar de eigenschap bezaten je zintuigen voor de gek te houden.

Bijna hoorde je de stromende regen niet meer.

Bijna zag je niet meer de grimmige, kale novembertakken die als skelettenhanden deinden aan de rand van je gezichtsveld, of wat net daarbuiten scharrelde.

Bijna vergat je de stank van keldervocht en kreupelrot.

Ze vormden een processie van zes.

Ralph en Harry Aikman droegen de ouderwetse palankijn aan lange stokken, waarop ze mevrouw Olsen Dickinson in haar overdekte zetel hadden gehesen. Harry liep voor, Ralph achter. Zwaar was het niet: de vrouw was uitgemergeld. Maar het terrein liep heuvelopwaarts en was niet eenvoudig, en de regen verkleumde bovendien zijn blote handen om de stokken. Harry's vrouw Elizabeth trippelde als een trouw, klein hondje naast de zieke, maar het nauwe pad dwong haar steeds uit te wijken om dikke boomstammen heen of door kniediep kreupelhout en ze was al eens uitgegleden. Juliette McKinley, de duldbare zus van de onduldbare broers McKinley, liep voorop met een lantaarn. Haar vrouw Olivia Davis sloot de optocht af en Ralph kon haar nerveuze ademhaling horen. Olivia woonde pas drie jaar aan Bird Street en voelde zich duidelijk niet op haar gemak. Ralph kon het haar niet kwalijk nemen.

Ann Olsen Dickinson was een gezonde zestiger geweest, tot ze in 2019 werd gediagnosticeerd met baarmoederhalskanker. Aanvankelijk leek de operatie en de daaropvolgende radio- en chemotherapie aan te slaan en Ann waren nog twee relatief goede jaren gegund, weliswaar onder de beperkingen van de pandemie. Maar afgelopen september waren uitzaaiingen ontdekt in haar lymfeklieren en longen en kreeg ze de mededeling dat behandeling alleen nog symptomen kon verlichten. Haar tijd iets kon rekken.

Hoe de burens van Bird Street dit wisten? Omdat Elizabeth Aikman een van haar vrijwillige thuiszorgers was, toegewezen door het Uni-

versity of Washington Medical Center. Zij had de patiënt de morfine toegediend die niet alleen haar pijn had weggenomen, maar ook haar remmingen om haar hart te luchten. Daardoor had Ann in haar een luisterend oor gevonden.

‘Stanley is erachter gekomen dat ik informatie heb opgevraagd over vrijwillige levensbeëindiging. En moet je horen: hij heeft me incompetent laten verklaren! Hoe vind je die? Eénenveertig jaar huwelijk en dan flikt hij je dat! En alleen omdat we naar dezelfde kerk gaan als die drol van een arts!’

Daarmee had haar echtgenoot, zo overmand door verdriet dat hij alleen nog raad had gezocht bij God in plaats van bij zijn vrouw, haar volgens de wetten van de staat Washington vakkundig de pas afgesneden naar een waardig, zelfgekozen einde.

‘En hij is er niet eens. Hij maakt alleen nog maar wandelingen, helemaal naar de Sound, want hij kan het niet aan. Die arme man, ik heb zoveel medelijden met hem. Maar ik wil niet wachten tot het in mijn botten trekt. Ik wil niet dat mijn lichaam zichzelf gillend van de pijn opvreet. Dat is toch geen leven?’

Nee, dat was geen leven, had Elizabeth beaamd.

Maar misschien kon zij helpen.

Nu zat er zoveel morfine in mevrouw Olsen Dickinsons lichaam dat ze helemaal geen pijn meer had. Ook geen remmingen, trouwens. Ze vertelde opgetogen haar levensverhaal terwijl het burengenootschap haar steeds verder uit de bewoonde wereld wegleidde. Het was vooral Elizabeth die ‘oohh’ en ‘aaah’ zei. Het was niet dat Ralph niet in Ann was geïnteresseerd (hij voelde zich altijd met hen begaan, meer dan hem lief was) maar door zijn positie achter de draagstoel merkte hij dat zijn focus was gericht op de fysieke inspanning en dat zijn gedachten wegdreven.

Hij dacht aan walvissen. Aan de orka’s en bultruggen die zij met de kinderen drie weken geleden in de Puget Sound hadden zien dartelen. Dat was pas ‘oohh’ en ‘aaah’ geweest. Het was een van de vele weekenduitjes geweest die Luana en hij met haast grimmige vastberadenheid in oktober organiseerden. Andere zondagtripjes gingen naar het High Trek Adventure ziplinepark bij Paine Field, het MoPOP en Chihuly Garden and Glass in Seattle, het Washington Serpenterium in Monroe

en het Mini Mountain Indoor Ski Center in Bellevue. Django vond met zijn tien jaar alles nog vet, vooral de leguaan die hij mocht vasthouden in Monroe: 'Straks poept-ie nog op me!'

Kaila moest op haar vijftiende echter beduidend haar best doen om zich niet catastrofaal te vervelen. Ze beargumenteerde dat de verplichte familie-uitstapjes haar te veel afleidde van haar trainingsritme in het King County Aquatic Center. Kaila Lewis da Silva (Ralph had erop gestaan de kinderen naar Braziliaans gebruik de achternaam van beide ouders te geven en had daarmee Luana zielsgelukkig gemaakt) deed aan schoonspringen. Op hoog niveau ook: haar coaches stoomden haar klaar voor de Spelen van '24 in Parijs en vooralsnog leken alle sterren voor haar in de juiste positie te staan om zich te kwalificeren.

'Bovendien,' had ze op een zaterdagavond in oktober onverschillig gezegd, 'willen jullie op die manier alleen maar je schuldgevoel afkopen en daar wil ik niet aan meewerken.'

Kaila was een schat, een absoluut wonder van een kind, maar zelfs in haar goede periode was ze een puber en kon ze zoiets eruit flappen. Luana was tegen haar uitgevallen en had haar naar haar kamer gestuurd.

'Best!' had Kaila geroepen. 'Precies waar ik toch al heen wilde!' En de deur was met een klap dichtgeslagen.

Het was Django die de stilte had doorbroken: 'Gek in d'r kop, hè?'

Maar het had pijn gedaan, omdat Kaila goedbeschouwd gelijk had. Voelden Luana en hij zich niet schuldig? En waren de familietripjes niet een banale poging om goed te maken wat niet goed te maken viel? Een middagje walvisspotten of snowboarden op een tapijtband leidde niet af van de herinnering aan de crisisdienst in het Fairfax, aan de psychiatrische afdeling van het Seattle Children's Hospital, of aan de drie weken in Stillwater, twee jaar geleden.

Duh, zou Kaila zeggen.

Na een korte afkoelperiode was Ralph naar boven gegaan.

'Ik wil niet weer in lockdown,' had ze gezegd, terwijl ze naast elkaar op haar bed zaten. 'Niet nu mijn vrienden níet hoeven, voor de verandering.'

'Ik weet het, lieverd. We slaan ons er wel doorheen. Zoals we altijd doen. En weet je waarom?'

'Omdat we van elkaar houden, bla bla.'

'Precies. En hé, je kunt je broertje niet alleen van die ziplines af laten gaan. Hij zal er de hele week z'n mond niet over houden.'

‘En daarna schrijft-ie er waarschijnlijk een nummer over. *Shoo-ba-dee-Zipline.*’

‘*Be-bop Parkour Blues,*’ beaamde Ralph. Ze lachten. ‘Wat denk je. Zul-len we je dosis lithium alvast iets verhogen?’

Kaila knikte mismoedig.

Het compromis was dat ze haar vriendje Jackson mocht meenemen. Gelukkig liet Kaila zich uiteindelijk meestal wel overhalen. Soms van-wege Jax. Maar vooral, vermoedde Ralph, omdat ze wist dat hierna alleen Halloween nog kwam: je laatste kans op een leuke avond.

Na Halloween gingen alle kinderen van Bird Street in lockdown.

Dan werd het november.

Op 1 november begonnen de eerste restricties in dit deel van Lock Haven... maar zeker niet de laatste.

Ralph luisterde naar de regen die op de capuchon van zijn poncho klaterde. De vibratie van ongemak die hij eerder op zijn kruin had ge-voeld kroop nu naar beneden over zijn lichaam, zwol aan tot regel-rechte afschuw, en Ralph werd er voor het eerst dit jaar volledig van doordrongen dat de Donkerder Dagen waren begonnen.

Elke keer denk je eraan te kunnen ontsnappen, dacht hij. Elke keer denk je dat het wel zal meevallen. Maar dat doet het nooit. En nu is het te laat om je nog schrap te zetten. Het is begonnen. God helpe ons.

Opeens wilde hij niets liever dan thuis zijn. De hele avond Ticket to Ride spelen met de kinderen en nachos supreme en Luana's *pão de queijo* eten, achter de gesloten luiken die de regen en de Snoqualmie Woods en alles wat daarin huisde buitensloten. Een avond vol warmte en gezelligheid.

Juliette McKinley hield in en de processie stopte.

Op het pad voor hen lag een takkenstapel.

Hij blokkeerde de doorgang.

‘Kunnen jullie erlangs, met haar?’ vroeg Elizabeth. Toen ze omkeek zag Ralph dat haar gezicht grauw was geworden. Harry hield weifelend zijn hoofd schuin.

‘We gaan eromheen,’ zei Olivia. Ze beende met ferme stappen langs de draagkoets, pakte Juliettes vrije hand vast en trok haar weg bij de stapel. Ze wisselden een blik alvorens Juliette zocht naar een plek om van het pad te wijken. Links was de helling te steil. Rechts was het niet veel beter, met bovendien een wirwar aan glibberige larikswortels, maar het was de enige optie.

‘Gaaf het wel goed, jongens?’ vroeg Ann Olsen Dickinson toen Harry Juliette volgde en de palankijn achterover kwam te hellen. Zijn zool gleed weg op een wortel maar Olivia hield hem tegen, terwijl Ralph zich moest schrapzetten omdat het meeste gewicht ineens op hem kwam te rusten. De zieke vrouw gaf een gillette en daarna schaterde ze het uit. ‘Wat doen jullie toch allemaal met me! Is het niet makkelijker om die takken gewoon van het pad te halen? Zoveel lijken me het er niet.’

‘Hier is een eenvoudige doorgang,’ loog Juliette.

‘Ach ach, al die moeite... lieverds, dit had toch helemaal niet gehoeven?’

‘Jawel,’ zei Elizabeth. ‘U zult zo wel zien waarom.’

‘En in dit rotweer!’ Ze haalde fluitend adem en zei: ‘Ik heb zware regenval meegemaakt bij Olympia en Pacific Rim, maar hier kan het ook tekeergaan, zeg!’

‘Het komt goed hoor, mevrouw.’ Dat was Olivia. ‘Maakt u zich maar geen zorgen.’

‘Zorgen? Wat is het ergste dat kan gebeuren? Dat ik dodelijk ten val kom?’

De meesten van hen lachten met haar mee, maar Ralph dacht: *Nee, dat is niet het ergste dat kan gebeuren.*

Op de een of andere manier slaagden ze erin zonder ongelukken achter de eerste rij lariksen langs de takkenstapel te passeren en terug naar het pad te keren. Mevrouw Olsen Dickinson had gelijk gehad: het zou eenvoudiger zijn geweest de takken weg te halen, want de stapel was slechts kniehoog, maar geen van hen had aangedurfd dat te doen. De willekeur in hoe ze daar midden op het pad lagen was te kunstmatig om het werk van de natuur te zijn, maar geen van hen had de takken daar neergelegd.

En vanmorgen hadden ze er niet gelegen.

Tien minuten later bereikten ze hun bestemming. Elizabeth Aikman bleef met haar handen in haar rug staan, draaide zich om en zei: ‘Kijk, Ann. Hiérom deden we al die moeite.’

Ze hadden een luwte bereikt in de schaduw van een stel hoge hemlocksparren. Overal om hen heen klonk het watergordijn van de regen, maar dat werd nu naar de achtergrond verdreven door de muziek.

Geen soundscapes meer, maar *It's Only a Paper Moon* van Ella Fitzgerald. En, wonderlijk genoeg: het was droog. Als je goed zou kijken, zou je het baldakijndoeck zien dat Marc Wachowski en de McKinleybroers hoog in het bladerdak over de open plek hadden gespannen, maar in het schemerduister van het bos werd je blik gevangen door de honderden sfeerlichten die als een sterrenhemel boven hen twinkelden. Lager knisperden vuren in korven. Er stond een groot projectiescherm met daarop een portret van een echtpaar met drie dochters. In de vrouw herkende Ralph een jongere, gezonde versie van Ann Olsen Dickinson.

En temidden van dat alles stond een prachtig, stralend wit hemelbed.

Mevrouw Olsen Dickinson had haar handen voor haar mond geslagen en al kon Ralph haar alleen van de achterkant zien, hij wist dat ze hilde.

‘O, wat is dit prachtig...’ bracht ze uit, terwijl ze haar langzaam de cirkel van vuurkorven in droegen. ‘Dat bed... en Ella!’ Met verrassend heldere stem, die zonder de kanker goed genoeg was geweest om van een variétézangeres te kunnen zijn, begon ze mee te zingen: *‘Yes, it's only a canvas sky hanging over a muslin tree, but it wouldn't be make-believe, if you believed in me.’*

Ralph en Harry hielden stil bij het bed, waar Juliette en Olivia als poortwachters voor de doorschijnende gordijnen stonden te wachten. Elizabeth ondersteunde de zieke vrouw bij het uitstappen, hoewel het evident was dat ze prima op eigen kracht kon staan. Zittend in haar mantel had ze zo broos geleden als een muizenskelet gewikkeld in servetten, maar Ralph zag dat ze nog niet zo dicht aan de grens stond dat haar lichaam het al had opgegeven. Annie Dickinson was alleen niet van plan het zover te laten komen.

Ze zetten de palankijn neer. Ralph strekte zijn spieren en voegde zich bij de anderen rond het bed, waar Elizabeth Ann uit haar mantel en onder de donsdekens had geholpen.

‘Wat is dit heerlijk, jongens,’ zei ze. ‘En wat is dit mooi. Hoe kan ik jullie ooit bedanken?’

‘Dat is niet nodig, Ann,’ zei Elizabeth. ‘We zijn blij dat we dit voor je kunnen doen. Heb je ergens behoefte aan?’

‘Ik zou nog wel wat thee lusten.’

‘Ik heb iets beters,’ zei Juliette. Uit de opbergkist naast het bed haalde ze een dienblad waarop ze zes likeurglaasjes en een fles crème de cassis uitstalde.

‘Nee, een echte Gabriel Boudier!’ Ann klapte in haar handen. ‘Tijdens onze huwelijksreis had Stanley een chateau geboekt boven de Saône in Frankrijk, en dat is wat we elke avond dronken! Net als Hercule Poirot, zei hij dan. Hij was zo sexy, mijn Stanley, in zijn pak...’ Verschrikt keek ze op uit de herinnering. ‘Dit mag ik toch niet meer hebben?’

Nu lachte iedereen, zelfs Olivia. ‘Als er ooit een moment is om af te rekenen met doktersadvies, dan is het nu wel, denkt u niet?’

Dat beaamde ze. Juliette schonk de glazen vol en ging rond met het dienblad. Ralphs mond droogde op toen ze bij hem was aanbeland. Juliette zag zijn aarzeling, maar bleef ongeduldig wachten, waardoor hij zich gedwongen voelde een glaasje eraf te pakken. Zodra hij de alcohol rook, trok het speeksel naar zijn mondhoeken.

Ann hief haar glaasje naar de Weldoeners van Bird Street. ‘Nou, proost dan maar. Op het leven.’

Ze hieven het glas. Ralph merkte dat er een druppel over zijn slaap liep – geen regen dit keer, maar zweet.

Dit was niet het moment. Als hij nu zou drinken, dan zou hij bij thuiskomst regelrecht naar de garage gaan en achter het stuur van de Forester gaan zitten. Dan zou hij van onder de bestuurdersstoel de fles Smirnoff en het daar verstopte glas tevoorschijn vissen. Het glas was bijgeloof: Ralph dronk niet uit de fles. Vergeet het ijs, vergeet de limoen. *Hell*, vergeet de tonic... maar je dronk niet uit de fles.

Ralph Lewis zou onder ede durven zweren dat hij geen alcoholist was en dan zou hij de waarheid spreken. Maar nu was het november. In november was alles anders.

Als hij dan vanavond een glas achterover zou hebben geslagen, zou er nog een volgen. Dan zou er geen Ticket to Ride worden gespeeld. Geen hapjes, geen warmte en gezelligheid met de kinderen. Er zou ruzie zijn.

Opeens besluitvaardig keerde hij het glas om boven de bosgrond.

Hij had er weerstand aan geboden.

Dit keer wel.

‘Ik had niet verwacht dat ik bang zou zijn,’ zei Ann. De heesheid was terug in haar stem geslopen en Ralph moest zich inspannen om haar te verstaan. ‘Maar dat ben ik wel.’

‘Er is niets om bang voor te zijn, Ann,’ zei Elizabeth.

Ralph wisselde een blik met haar, knielde bij het bed en nam een van Anns magere handen in de zijne. ‘U weet dat u altijd kunt besluiten om het niet te doen, als u bedenkingen heeft.’

Dat wuifde ze weg, alsof dat niet het punt was. ‘Mag ik jullie wat vragen?’

‘Natuurlijk.’

‘Waarom doen jullie dit voor mij?’

Die vraag kwam altijd en ze waren erop voorbereid. ‘Lang geleden was ik op een donkere plek,’ zei Harry. ‘Psychisch, bedoel ik. Ik speelde met de gedachte om mijn leven te beëindigen. Toen ontmoette ik deze mensen en zij leidden me terug het licht in. Daar ben ik ze tot op de dag van vandaag dankbaar voor. Want Ralph heeft gelijk, weet u. U kunt zich altijd bedenken. Weet u wat daar bij mij voor zorgde?’

‘Nou?’

‘Dat ik ook de keuze kreeg om het wél te doen.’

Ann knikte zo beslist dat je de pezen in haar nek hoorde kraken. ‘Ik ben blij dat je de weg naar het licht weer hebt gevonden, Harry, want je bent veel te gezond om te gaan.’

‘Dat klopt, maar niet iedereen krijgt die keuze. En er zijn gevallen waar de Death with Dignity Act niet toereikend is. Kijk naar uzelf. Uw lijdensdruk is enorm, maar u bent mijns inziens helemaal niet incompetent. En dan geven ze u twee opties: of u zit de rit uit, wat een traumatische lijdensweg wordt, of u zou er met geweld moeten uitstappen.’

‘Je bedoelt me een kogel door de kop jagen,’ zei Ann nuchter. ‘Stanley heeft boven een pistool in de kluis liggen. Ik heb nooit iets om vuurwapens gegeven, maar als ik Elizabeth niet had ontmoet, dan had ik het waarschijnlijk gebruikt.’

‘Moet je kijken. Wij vinden dat patiënten een alternatief moeten hebben. Een vrediger uitweg.’

‘Genoeg over ons,’ zei Elizabeth en ze klapte in haar handen. ‘We hebben nog een verrassing voor u.’

De slideshow. *It's Only a Paper Moon* maakte plaats voor *Dream a Little Dream of Me* en met één klik op haar draadloze klikker had Elizabeth de fotoreeks van Anns leven op het projectiescherm gestart. Ralph voelde een plotse vlaag van vlijmscherpe woede als een koude wind door zijn lichaam trekken. *Ze gaat te snel*, dacht hij. *Ze gaat niet meer met haar in gesprek.*

Als het niet november zou zijn had het bij ongenoegen kunnen blij-

ven, maar nu was het daadwerkelijk een ongebreidelde, losgebroken woede die zich naar buiten keerde en hij schrok van de hevigheid ervan. O, ze waren als een sluipmoordenaar, de Donkerder Dagen. Ongemerkt woerden ze als een virus, maar omdat iedereen met dezelfde vurige vlekken rondliep, merkte je niet dat ze ook vat op jou kregen. En telkens bood je er minder weerstand aan. Het waren de Donkerder Dagen die Elizabeth de zaak liet pushen, en het waren de Donkerder Dagen die Ralphs heftige reactie aanwakkerden.

Nu al.

Ralph liep weg uit de cirkel van vuurkorven en sloot zijn ogen. Telde tot tien. Toen hij zijn ogen weer opende voelde hij zich iets kalmer. Hij zag dat Elizabeth Anns hand in de hare had genomen en in dat gebaar leek oprecht mededogen te zitten, waardoor Ralph zich een beetje schaamde voor zijn reactie. Elizabeth stond onder dezelfde invloed als hij. Dat moest hij niet vergeten.

Op het scherm kwamen foto's voorbij van Anns drie dochters op schommels. Een jonge Ann die omkeek, met weelderig haar dat als het zonlicht zelf over haar schouders viel. Het kasteeltje in Frankrijk en ja, haar Stanley wás knap geweest. Als ze niet zo betoverd was, zou Ann hebben kunnen vragen hoe ze aan al dat beeldmateriaal waren gekomen, maar dat zou ze niet doen. Dat deden ze nooit.

Ralph luisterde naar de steelse geluiden van wat er scharrelde achter de eerste rij van hemlocksparren, luid genoeg om boven Ella en de regen uit te komen. Hier, buiten de lichtcirkel en met één been praktisch in het koude, natte woud, voelde Ralph zich ineens kwetsbaar. Snel voegde hij zich weer bij de anderen aan het bed, waar je kon doen alsof je niets had gehoord.

Ann hilde weer en nu was het Olivia die haar hand vasthield. Voor het eerst deze middag zag Ralph echt verdriet in haar ogen. 'Stanley zal zich nu wel zoveel zorgen maken...'

Ja. Zelfs als Stanley vandaag helemaal naar de Sound was gelopen, dan zou hij nu wel thuis in Mill Creek zijn gekomen, om zijn terminaal zieke vrouw niet in bed aan te treffen. Dan zou hij nu wel hun dochters hebben gebeld, en de politie, en ja, dan zou hij zich nu wel grote zorgen maken.

Als het voorbij was, hadden ze Ann verteld, zouden ze haar in dezelfde groenstrook achter hun huis achterlaten waar ze enkele uren eerder, warm ingepakt en ondersteund door haar wandelstok, in de anonieme wagen was gestapt die daar buiten het zicht van beveiligingscamera's op haar had staan wachten. Ze zouden haar midden op het onverharde weggetje leggen, hadden ze beloofd, zodat wandelaars haar snel zouden vinden. Koppig als ze was, moest ze in haar staat naar buiten zijn gegaan, wat Stanley haar keer op keer had verboden. Ze moest zijn gevallen en in korte tijd onderkoeld zijn geraakt. En de medicatie dan, had Ann gevraagd? Geen zorgen. De kans dat ze in haar toestand een schouw zouden doen, was te verwaarlozen. Niet als het verhaal zo duidelijk was.

'Ik vind het zo rot dat het op deze manier moet,' had Ann gezegd. 'Maar als Stanley zich zo verzet, dan doe je toch een noodgreep?'

Nu, in het uur van haar dood, troostte Olivia haar. Daarna kwam Elizabeth aan het bed. Ze droeg een roodsatijnen kussen. Erop lagen twee injectienaalden.

'Dit is het, Ann. Dit is het slaapmiddel. En dit is de spierverslapper. Je voelt er niets van: je zult binnen enkele ogenblikken in slaap vallen, precies zoals normaal, en daarna zul je niet meer wakker worden.'

Lange tijd keek Ann naar de naalden.

'Ik durf het bijna niet te zeggen,' zei ze ten slotte, met bevende stem.

'Wat, Ann?' vroeg Olivia.

'Ik moet steeds denken aan onze huwelijksreis. Het chateau had zo'n binnenplaats in de open lucht, waar de gasten 's avonds aten. Er was een chansonnier die prachtige liederen zong, begeleid door een pianist die ouder was dan ik nu. En weet je wat Stanley deed? Hij nam me bij de pols, trok me uit mijn stoel en danste met me over de hele binnenplaats, zo tussen de tafeltjes door. Iedereen lachte, iedereen klapte en ik schaamde me mijn ogen uit mijn hoofd. Maar niet Stanley! Zo was hij. En hij hoefde me maar aan te kijken, of ik voelde me ook op mijn gemak.'

'Dat is prachtig, Ann,' zei Olivia, geraakt.

'Weet je wat de eerste film was die we samen zagen? *The Wizard of Oz*. Dat was in het Pacific Crest Theater, voor het op de schop ging. En op het moment dat Judy Garland zei: "*There's no place like home*", wist ik dat ik bij Stanley zou blijven, tot de dood ons scheidt.' Met tranen in

haar dooraderde ogen keek ze de Weldoeners van Bird Street een voor een aan en liet een hand op het satijnen kussen rusten. ‘Stanley is mijn thuis. Ik denk niet dat ik dit wil, jongens.’

Er ontstond een vreemd geladen moment, waarin Ralph de betekenis van Anns woorden bijna tastbaar tussen hen in voelde hangen. Het duurde misschien maar een tel, maar in die ene tel zag Ralph een grotesk beeld voor zich: dat Elizabeth de eerste injectienaald van het kussen griste en dwars door de wollen mouw in de arm van de zieke vrouw hengstte, terwijl zij van paniek begon te gillen.

In plaats daarvan haalde Elizabeth het kussen weg en zette het neer op de opbergkist. ‘Ann, lieverd, maar natuurlijk,’ zei ze. ‘Het is helemaal, onvoorwaardelijk, uitdrukkelijk jouw keuze.’

‘Het spijt me zo verschrikkelijk...’

‘Wacht even,’ zei Juliette opeens. ‘Nu we zo ver zijn gekomen, weten we wel zeker dat dat het beste is?’ Ze zag Olivia’s uitdrukking en voegde eraan toe: ‘Ik bedoel, voor háár?’

‘Mevrouw Olsen Dickinson weet wat het beste voor haar is,’ zei Ralph. Hij wendde zich tot de zieke vrouw. ‘En daar moet u geen spijt over hebben.’

‘Maar al die moeite die jullie voor me hebben gedaan. Het risico waar jullie je voor mij aan hebben blootgesteld! En wie moet dit allemaal opruimen?’ Ze hees zich overeind in haar kussens, alsof ze ter plekke van plan was het zelf te gaan doen. Maar ze deed het te snel en kreeg een hoestbui.

Toen ze was bedaard zei Harry: ‘Maakt u zich daar allemaal maar geen zorgen over, mevrouw. Dat doen wij.’

‘Kan ik jullie dan ten minste niet iets geven? Voor de moeite?’

Elizabeth boog zich naar haar toe en legde een hand op haar schouder. ‘Nee, Ann. Dat accepteren we niet. We doen dit voor jou en voor jou alleen. En daarom moet ik je dit vragen.’ Ze wisselde een blik met Ralph, die geen ruimte zag om in te grijpen. ‘Ben je er helemaal zeker van? Want Juliette heeft een punt. Je kent de redenen waarom je hier was. Je weet wat je te wachten staat als je ervan afziet.’

‘Ik weet het, schat,’ antwoordde Ann met haar broze stem. ‘Maar ik ben nog nooit ergens zo zeker van geweest. Met Stanley ga ik dat aan kunnen. Ik wil nog één keer de krokussen zien opbloeien en als dat lukt, heb ik dat aan jullie te danken.’

Harry legde zijn linkerhand op de rug van zijn vrouw en zijn rechter

op haar schouder. 'Ik ben zo blij dat we u ook de weg naar het licht hebben kunnen laten vinden, mevrouw.'

Het was niet dat hij zijn vrouw wegtrok bij het bed, dacht Ralph, maar het scheelde ook niet veel.

Ralph zelf... voelde hij opluchting? Of was het iets anders?

Hij wist het oprecht niet. Hij wist alleen dat hij opeens heel erg moe was.

In februari van het daaropvolgende jaar zou Ann Olsen Dickinson hun een anonieme ansichtkaart sturen, die ze niettemin meteen herkenden: *Die drol van een arts gaf me nog geen zes weken, maar ik heb de krokussen nog gezien! Al voel ik dat het einde nu wel nadert. Dank jullie wel voor de tijd die jullie me hebben gegeven.*

Diezelfde Ann Olsen Dickinson zei nu: 'Ik zeg het opnieuw. Jullie zijn weldoeners. Allemaal.'

Terwijl ze zich klaarmaakten voor de terugtocht, haalde Ralph zijn telefoon uit zijn jaszak. Hij zag dat hij een berichtje had van Luana. *Hoe is het gegaan? Ik hou van je.* Hij stuurde haar een berichtje terug. *Zag ervan af. Zin om bij je te zijn, lieverd. Bij jou en de kinderen. Tot straks.*

Geen van de burens maakte zich op dat moment echt zorgen.

Er waren altijd andere gegadigden.

En ze hadden nog tijd.

Toen nog wel.